

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

МОСКАЛИК МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ
ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ
ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Магістерська робота

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Науковий керівник:

професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
(вказуються посада (проф./доц.)

доктор педагогічних наук, професор
науковий ступінь та вчене звання

Караманов О. В.
прізвище та ініціали наукового
керівника

Львів-2024

АНОТАЦІЯ

Москалик М. О. Педагогічні аспекти розвитку лідерських якостей викладачів закладів вищої освіти. Магістр освітніх, педагогічних наук. Професіонал з управління та експертизи освітнього процесу. ФПОМ-11с. Львівський Національний університет імені Івана Франка. Львів. 2024.

Магістерська робота присвячена актуальній науковій проблемі розвитку лідерських якостей викладачів закладів вищої освіти. В умовах зростаючих вимог до якості освітнього процесу та ефективного управління освітнім середовищем, стає очевидною необхідність удосконалення лідерських якостей викладачів. Сучасний стан освіти демонструє суперечності між традиційними методами навчання і новими вимогами до педагогічної діяльності, що зумовлює недостатність спеціалізованих програм для розвитку лідерських якостей.

Об'єктом дослідження є викладачі закладів вищої освіти, а предметом – педагогічні аспекти розвитку їхніх лідерських якостей. Метою роботи є всебічний аналіз педагогічних аспектів формування лідерських якостей викладачів та розробка рекомендацій щодо їх ефективного розвитку. Завдання дослідження включають вивчення теоретичних концепцій лідерства в педагогічному контексті, аналіз факторів формування лідерських якостей, проведення емпіричного дослідження для виявлення ефективних практик та розробку рекомендацій для покращення професійного розвитку викладачів.

Для успішного досягнення поставленої мети та завдань, в теоретичному розділі було розглянуто критичну літературу. А саме: описано поняття феномену «лідер», його інтерпретація в науковій літературі, включаючи харизматичне, етичне та ситуативне лідерство, досліджено лідерство у педагогічній системі, а також з'ясовано вплив педагогічного досвіду на розвиток у викладачів лідерських якостей.

У другому розділі було проведено дослідження, що базується на емпіричному методі. Проведено опитування серед 35 викладачів різних закладах вищої освіти України, що дозволило виявити основні фактори, що впливають на розвиток лідерських якостей. Результати показали, що важливими аспектами є створення середовища для відкритого вираження ідей, зразковий приклад як елемент формування іміджу, гнучкість у підтримці студентів, ефективне управління конфліктами, стратегічне мислення, інтеграція нових технологій, мотивація студентів, управління проектами та адаптація навчальних методів.

Робота містить 98 сторінок, з яких 76 сторінок – основна частина, і включає одну таблицю, сім додатків та 40 літературних джерел.

Ключові слова: *лідер, лідерські якості, харизматичне лідерство, ситуативне лідерство, етичне лідерство, викладач, викладач закладу вищої освіти, студенти.*

SUMMARY

Moskalyk M. O. Pedagogical aspects of the development of leadership qualities of teachers of higher education institutions. Master of Educational, Pedagogical Sciences. Professional in management and expertise of the educational process. FPOM-11s. Ivan Franko National University of Lviv. Lviv. 2024.

The master's thesis is devoted to the actual scientific problem of developing the leadership qualities of teachers of higher education institutions. In the context of growing demands on the quality of the educational process and effective management of the educational environment, the need to improve the leadership skills of teachers becomes apparent. The current state of education demonstrates the contradictions between traditional teaching methods and new requirements for pedagogical activity, which leads to the lack of specialized programs for the development of leadership skills.

The object of the study is teachers of higher education institutions, and the subject is the pedagogical aspects of developing their leadership skills. The purpose of the study is to comprehensively analyze the pedagogical aspects of the formation of teachers' leadership qualities and to develop recommendations for their effective development. The objectives of the study include studying theoretical concepts of leadership in the pedagogical context, analyzing the factors of leadership development, conducting an empirical study to identify effective practices, and developing recommendations for improving the professional development of teachers.

In order to successfully achieve the goal and objectives, the theoretical section reviews the critical literature. Namely, the concept of the phenomenon of “leader” and its interpretation in the scientific literature, including charismatic, ethical and situational leadership, leadership in the pedagogical system was studied, and the influence of pedagogical experience on the development of teachers' leadership skills was found out.

In the second section, the study was conducted using an empirical method. A survey was conducted among 35 teachers from different higher education institutions of Ukraine, which allowed us to identify the main factors influencing the development of leadership skills. The results showed that important aspects include creating an environment for open expression of ideas, leading by example as an element of image formation, flexibility in supporting students, effective conflict management, strategic thinking, integration of new technologies, student motivation, project management, and adaptation of teaching methods.

The paper consists of 98 pages, of which 71 pages are the main part, and includes one table, seven appendices and 40 references.

Key words: *leader, leadership qualities, charismatic leadership, situational leadership, ethical leadership, teacher, university lecturer, students.*

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛІДЕРСТВА В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	10
1.1. Феномен лідерства та його інтерпретація в науковій літературі	10
1.2. Особливості впливу педагогічного досвіду на розвиток лідерських якостей викладачів закладів вищої освіти	18
1.3. Харизматичне, ситуативне та етичне лідерство як чинники розвитку лідерських якостей викладачів	25
Висновки до першого розділу	45
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	48
2.1. Аналіз ключових лідерських якостей викладачів закладів вищої освіти	48
2.2. Емпіричне дослідження розвитку лідерських якостей викладачів закладів вищої освіти	51
2.3. Методичні рекомендації щодо розвитку лідерських якостей викладачів закладів вищої освіти	60
Висновки до другого розділу	64
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	77